

**Vzdělávací program
specializačního vzdělávání
v oboru**

ZRAKOVÝ TERAPEUT

**KLINICKÁ ZRAKOVÁ
TERAPIE**

OBSAH

1 Cíl specializačního vzdělávání	59
2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání	59
2.1 Vstupní podmínky	59
2.2 Průběh specializačního vzdělávání.....	59
3 Učební osnova	59
3.1 Teoretická část	60
3.1.1 Úvod do problematiky klinické zrakové terapie	60
3.1.2 Oftalmopedická a diferenciální diagnostika, stimulace a rehabilitace zraku	62
3.1.3 Diagnostika a rehabilitace CVI	64
4 Hodnocení výsledků vzdělávání v průběhu specializačního vzdělávání	67
5 Profil absolventa	68
5.1 Charakteristika činností, ke kterým získal absolvent specializačního vzdělávání způsobilost: Klinický zrakový terapeut.....	68
6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť	69
6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště.....	69
7 Seznam doporučené literatury	71

1 Cíl specializačního vzdělávání

Cílem specializačního vzdělávání v oboru **Klinická zraková terapie** je získání specializované způsobilosti osvojením si potřebných teoretických znalostí a praktických dovedností potřebných k samostatnému výkonu v oblasti oftalmopedické diagnostiky a diferenciální diagnostiky, rehabilitace zraku a kompenzace trvalých zrakových obtíží, provádění konsiliární činnosti a k týmové a mezioborové spolupráci podle § 125 vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, v platném znění (dále jen vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech).

2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání

2.1 Vstupní podmínky

Podmínkou pro zařazení do specializačního vzdělávání v oboru **Klinická zraková terapie** je získání odborné způsobilosti k výkonu povolání **zrakového terapeuta** podle § 23a zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 96/2004 Sb.)

2.2 Průběh specializačního vzdělávání

Specializační vzdělávání se uskutečňuje při výkonu povolání

- a) formou celodenní průpravy v rozsahu odpovídajícímu stanovené týdenní pracovní doby podle zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských povoláních, a zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů,
- b) může probíhat i jako rozvolněná příprava v rozsahu nejméně poloviny stanovené týdenní pracovní doby; celková délka, úroveň a kvalita nesmí být nižší než v případě celodenní průpravy.

V rámci plnění podmínek specializačního vzdělávání probíhá hodina teoretické výuky v rozsahu 45 minut a praktická část v rozsahu 60 minut. Optimální doba specializačního vzdělávání je 12 měsíců.

Průběh specializačního vzdělávání je evidován v tzv. logbooku (deníku, studijním průkazu), do něhož provádí školitel záznamy o provedených výkonech v rámci odborné praxe na pracovišti akreditovaného zařízení, na kterém probíhá praktická část vzdělávacího programu. Záznamy do logbooku provádí rovněž školitel pro teoretickou výuku.

3 Učební osnova

Jednotlivé části teoretického vzdělávání na sebe logicky navazují a nelze je absolvovat v libovolném pořadí. Vykonání praktické části vzdělávání je možné až po absolvování části teoretické.

3.1 Teoretická část

3.1.1 Úvod do problematiky klinické zrakové terapie

Rozsah	40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů	
Cíl	Osvojit si vědomosti z oblasti souvisejících klinických lékařských oborů oftalmologie, neurologie, onkologie a nelékařských oborů klinické psychologie a klinické zrakové terapie.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Centrální poruchy zraku	Onemocnění CNS, ovlivňující zrakové vnímání (úrazy hlavy, zánětlivé nebo infekční onemocnění mozku, CMP, epilepsie, nádorové onemocnění, DMO).	2
Interpretace neurologického vyšetření	Využití výsledků neurologického vyšetření při diagnostice a rehabilitaci obtíží zraku pacienta (včetně vyšetření VEP, CT, MR, EEG).	2
Interpretace oftalmologického vyšetření	Využití výsledků oftalmologického vyšetření při diagnostice a rehabilitaci obtíží pacienta.	2
Přístroje v oftalmologii	Seznámení se zápisy, s výsledky vyšetření, interpretace výsledků přístrojových oftalmologických vyšetření (záznamy perimetru, OCT, NOT).	2
Příčiny centrálních poruch zraku - kazuistiky	Kazuistiky: perinatální hypoxie jako příčina CVI u malého dítěte, CVI u dětí v souvislosti s periventrikulární leukomalácií (PVL) v důsledku perinatálního krvácení během porodu či v postnatálním období z důvodů těžké nezralosti novorozence, CVI u dítěte s časně proběhlým infekčním zánětem mozku (do dvou let dítěte), CVI jako součást MDVI u dětí s kombinovaným postižením.	4
Vliv neurologického degenerativního onemocnění na vnímání pacienta	RS, demence, epilepsie a centrální poruchy zraku u neurologických pacientů.	2
Vliv degenerativního onemocnění zraku na vnímání pacienta	Poruchy zrakového vnímání způsobené degenerativním onemocněním zraku (VPMD a jiné makulární degenerace např. m. Stargardt, Usherův syndrom, Retinitis pigmentosa, Glaukom.	2

<p>Pacient ve vigilním kómatu</p>	<p>Úrazy hlavy, poškození primárního zrakového centra a zrakové dráhy, projevy pacienta ve vigilním kómatu, možnosti diagnostiky zrakových funkcí. Vliv epileptických záchvatů na zrakové vnímání. Kazuistika: pacient po polytraumatu s vážným poškozením hlavy – CVI, rehabilitace zraku v kontextu celkové rehabilitace.</p>	<p>2</p>
<p>Centrální poruchy zraku při poškození zraku a zrakové dráhy zánětlivým onemocněním, degenerativním onemocněním nebo úrazem</p>	<p>Centrální poruchy zraku při poškození zraku a zrakové dráhy zánětlivým onemocněním. Centrální poruchy zraku při poškození zraku a zrakové dráhy degenerativním onemocněním. Centrální poruchy zraku při poškození zraku a zrakové dráhy způsobené úrazem.</p> <p>Kazuistiky k jednotlivým tématům:</p> <p>CVI u pacienta s onemocněním zrakového nervu a zrakové dráhy při RS,</p> <p>CVI u pacientky s tříštivou zlomeninou v týlní části lebky v oblasti V1 po nehodě,</p> <p>CVI u pacienta po pádu z výšky a následném polytraumatu, rehabilitace obtíží vidění,</p> <p>CVI po náhlé cévní mozkové příhodě, CVI u dítěte po opakovaných epileptických záchvatech.</p>	<p>4</p>
<p>Onkologická onemocnění u dětí a jejich vliv na zrakové vnímání</p>	<p>Nejčastější nádorová onemocnění u dětí, ovlivňující zrakové vnímání (retinoblastomy, gliomy/astrocytomy zrakové dráhy).</p>	<p>4</p>
<p>Diagnostika zrakových obtíží u dětí při onkologickém onemocnění zraku a zrakové dráhy</p>	<p>Diagnostika zrakových funkcí, dlouhodobé sledování a rehabilitace obtíží, dlouhodobá podpora pacienta</p>	<p>4</p>
<p>Vliv onkologického onemocnění na zrakové vnímání u dětí i dospělých</p>	<p>Vliv nejčastějších onkologických onemocnění dětí na zrakové vnímání.</p> <p>Kazuistiky k tématu:</p> <p>vývoj zraku a rehabilitace zraku u dítěte s gliomem optiku a zrakové dráhy,</p> <p>sledování vývoje zraku a zraková stimulace u dítěte s retinoblastomem,</p> <p>CVI u dospělého pacienta po operaci mozkového nádoru, rehabilitace obtíží,</p>	<p>4</p>

	poškození zraku u pacienta s nádorem u mozkového kmene, rehabilitace obtíží.	
Psychologické aspekty poruch zraku ve stáří	Vliv stárnutí na učení se novým strategiím, na schopnost kompenzace zrakového handicapu.	2
Týmová spolupráce s odborníky nelékařských povolání v praxi zrakového terapeuta	Spolupráce s ortoptisty, optometry, s psychology, logopedy, s fyzioterapeuty, ergoterapeuty, se školskými pracovišti, se speciálními pedagogy SPC a neziskovými organizacemi navazujícími na zdravotní péči.	4
Celkem hodin		40
Způsob ukončení	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba	

3.1.2 Oftalmopedická a diferenciální diagnostika, stimulace a rehabilitace zraku

Rozsah	40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů	
Cíl	Osvojit si znalosti a dovednosti z oblasti oftalmopedické a diferenciální diagnostiky, konsiliární činnosti, stimulace a rehabilitace zraku při centrálních poruchách zraku.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Centrální poruchy zraku	Vyšetřování CVI u dětí i dospělých, doporučené postupy, vyšetřované oblasti zrakového vnímání (zraková ostrost, kontrastní citlivost, barvocit, zorného pole).	2
CVI úpravy podmínek	Úpravy podmínek pro vyšetření agnozií, využití přístrojů, postupů, přizpůsobených pomůcek a materiálů.	2
CVI testové a přístrojové vybavení	Doporučené pomůcky, testy, přístroje pro vyšetřování CVI u dětí i dospělých.	2
Centrální poruchy zraku, postupy vyšetření u konkrétních pacientů	Centrální poruchy zraku. Postupy vyšetření u konkrétních poruch zraku. Kazuistiky: postup vyšetření u dítěte s CVI v kojeneckém věku, postup vyšetření u dítěte s CVI v předškolním věku, postup vyšetření u dítěte s CVI školního věku, postup vyšetření u pacienta se sup. CVI v dospělém věku.	4

Stimulace a rehabilitace zraku při CVI	Podpora fixace a sledování.	2
Centrálních poruchy zraku u dětí a u dospělých	Vnímání předmětů, tvarů, linií, rozlišení písmen a číslic, čtení textů, využití kompenzačních smyslů.	2
CVI u dětí i dospělých	Příprava pomůcek a materiálu pro rehabilitaci.	2
Nové technologie při rehabilitaci CVI	Využití nových technologií (stimulační panely s příslušenstvím, tablety).	2
Psychologické aspekty práce s pacientem s těžkým handicapem	Motivace pacienta s těžkým handicapem, RHB v dílčích krocích.	2
Podpora rodinných příslušníků	Rodiče dítěte s těžkým zdravotním handicapem (zrakovým i dalším smyslovým či tělesným) – partneři v rehabilitaci dítěte.	2
Diferenciální diagnostika v oboru zraková terapie	Diferenciální diagnostika: centrální porucha zraku a mentální retardace, centrální porucha zraku a demence, disociativní poruchy zraku.	2
Konsiliární činnost, hodnocení zrakových funkcí zrakovým terapeutem	Stávající právní úprava týkající se posudkové péče (vyhláška č. 359/2009 Sb. o posuzování invalidity v platném znění, zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících předpisů).	2
Mezioborová spolupráce se souvisejícími lékařskými obory	Mezioborová spolupráce důležitá při diagnostice a rehabilitaci zraku (lékařské obory oftalmologie, neurologie, rehabilitace, praktičtí lékaři pro děti a dorost, praktičtí lékaři pro dospělé).	4
Stimulace, rehabilitace a kompenzace CVI	Stimulace, reedukace, rehabilitace a kompenzace obtíží, podpora kompenzačních smyslů, spolupráce oči – ruce.	2
Rehabilitace a kompenzace kvadrantových výpadků zorného pole, hemianopsií a dalších obtíží orientace v prostoru	Stimulace a RHB zraku využitím cvičení na pracovní ploše i s použitím nových technologií.	2
Digitální technologie a přístroje	PC programy, Dynavision, Rotátor.	2

Principy senzoričké integrace	Senzoričká integrace (SI) nový efektivní směr rehabilitace, SI zaměřena na zrak.	2
Senzoričká integrace při stimulaci a rehabilitaci zraku	Senzoričká integrace při stimulaci a rehabilitaci zraku. Kazuistiky: pacient s obtížemi zrakového vnímání po CMP: cvičení spolupráce očí a rukou na přístroji Rotátor a na přístroji Dynavision s balanční plošinou, cvičení binokulární spolupráce, cvičení orientace na pracovní ploše, cvičení pro rozšíření zorného pole, využití fyziologické diplopie při cvičení spolupráce očí na různé vzdálenosti. Pacient s polytraumatem po autonehodě: cvičení orientace v zorném poli, cvičení zrakových dovedností tracing, tracking, rozlišení figury a pozadí, cvičení binokulární spolupráce, využití fyziologické diplopie při cvičení spolupráce očí na různé vzdálenosti.	2
Celkem hodin		40
Způsob ukončení	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba	

3.1.3 Diagnostika a rehabilitace CVI

Rozsah	40 hodin výuky v rozsahu 5 dnů v akreditovaném zařízení, které poskytuje zdravotní péči v oboru vzdělávání Klinická zraková terapie (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	
Cíl modulu	Cílem je osvojení teoretických znalostí při praktických ukázkách diagnostiky a rehabilitace obtíží konkrétních pacientů. Individuální přístup vzhledem k diagnózám, zrakovým obtížím a věku pacientů.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Diagnostika a rehabilitace CVI	Výuka při diagnostice a rehabilitaci CVI – předvedení postupů diagnostiky a rehabilitace na konkrétních pacientech, s použitím nových metod a technologií.	5 dní – 40 hodin
Celkem hodin		40
Způsob ukončení	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba	

Odborná praxe probíhá na akreditovaných pracovištích dle ustanovení § 45 zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských povoláních, která jsou schopná zabezpečit provádění výkonů uvedených v tomto vzdělávacím programu. Praxe včetně činností na všech pracovištích je zaznamenávána a potvrzována v logbooku.

3.2 Praktická část

3.2.1 Odborná praxe I

Charakteristika pracoviště, na kterém odborná praxe probíhá	Akreditované dle zákona č. 96/2004 Sb.	
Rozsah odborné praxe	6 měsíců, SV probíhá při výkonu povolání hodin	
Tematický rámec pro získání praktických dovedností (anotace části odborné praxe)	<p>Využití diagnostických metod a dovedností pro vyšetření zrakových funkcí a zrakového vnímání v praxi u pacientů všech věkových kategorií obtížně vyšetřitelných a nespolupracujících</p> <p>Využití přístrojů, metod rehabilitace zraku a jeho rozvoje a příprava a vytváření obrázkových a textových materiálů podle individuálních požadavků rehabilitace pacientů s využitím elektronických pomůcek.</p>	
Způsob ukončení	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba	
	Seznam výkonů	Minimální počet výkonů
	Vyšetření zorného pole ručním perimetrem (Flicker Wand), se svítilnami a fixačními předměty u kojence s handicapem nebo pacienta s těžkým handicapem	5
	Vyšetření detekce a fixace u kojence s handicapem nebo pacienta s těžkým handicapem (MDVI)	5
	Vyšetření zrakové ostrosti (metodou preferential looking) u kojence s handicapem nebo pacienta s těžkým handicapem (MDVI)	5
	Vyšetření orientace v prostoru u pacienta s těžkým handicapem	5
	Vyšetření vnímání tvarů a linií u pacienta s těžkým handicapem (MDVI)	5
	Vyšetření orientace na ploše (stůl, stimulační panel), orientace ve čtvercové síti	5
	Nácvik rozšíření zorného pole u pacienta s výpadky ZP a poruchou orientace na přístroji Dynavision	5
	Vyšetření rozlišení tvarů písma, číslic a geometrických tvarů	5
	Nácvik spolupráce očí – ruce, činnosti na ploše i v prostoru	5
	Nácvik fixace a sledování u pacienta s těžkou ztrátou části zorného pole	5
	Nácvik vnímání pracovní plochy při výpadcích zorného pole (scanning)	5
	Nácvik čtení při výpadcích zorného pole	5

Vytváření cvičných materiálů pro nácvik rozlišení číslic a písmen (pro RHB agnosí)	5
Vytváření obrázků pro nácvik přiřazení předmětu k nápisu a kontuře	5
Nácvik rozlišení tvarů a linií, písmen, číslic u pacienta s těžkým handicapem	5
Úprava textu pro pacienta s CVI centrální poruchou zraku – školní věk	5
Navržení úpravy prostředí pro různé činnosti pacienta s výpadkem části zorného pole, kompenzace deficitu, podpora orientace a bezpečného pohybu	5
Výběr rehabilitačních a kompenzačních pomůcek pro pacienta s výpadky zorného pole	5

3.2.2 Odborná praxe II

Charakteristika pracoviště, na kterém odborná praxe probíhá	akreditované dle zákona č. 96/2004 Sb.
Rozsah odborné praxe	6 měsíců, SV probíhá při výkonu povolání hodin
Tematický rámec pro získání praktických dovedností (anotace části odborné praxe)	Diagnostika a rehabilitace pacientů s vícečetným postižením (MDVI) Praktické osvojení diagnostických a rehabilitačních metod a postupů při práci s pacienty s vícečetným postižením (MDVI). Sledování a postupná aplikace dovedností v oblasti diagnostiky, rehabilitace a kompenzace centrálních poruch zraku metodami stimulace, reedukace a kompenzace. Zdokonalování se v oblasti práce s přístroji, SW a tablety pro rozvoj zrakového vnímání.
Způsob ukončení	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba
Seznam výkonů	Počet výkonů
Funkční vyšetření zraku preferenčními testy obzvláště náročné u pacientů s vícečetným postižením všech věkových kategorií	5
Vyšetření fixace a sledování obzvláště náročné u pacientů s vícečetným postižením (se stimulačními deskami) včetně vyšetření optokinetického nystagmu (kotoučem s pruhy nebo optokinetickým bubínkem) u všech věkových kategorií dětí i dospělých MDVI	5
Vyšetření barvocitu u pacientů s vícečetným postižením (tříděním barevných předmětů, pomocí Lea 3D Puzzle, testem 16 Hue Color Vision Test)	3
Vyšetření kontrastní citlivosti u pacientů s vícečetným postižením	3
Vyšetření monokulárního zorného pole na stimulačním panelu nebo kontrastní ploše stolu u pacientů s vícečetným postižením	5

Vyšetření zrakové ostrosti pomocí obrázků a předmětů v Bust testu u pacientů s vícečetným postižením	5
Rehabilitace spolupráce očí a rukou u pacientů s vícečetným postižením všech věkových kategorií, individuální přístup (výběr vhodných rehabilitačních a kompenzačních pomůcek)	3
RHB čtení pacientů u pacientů s obtížemi rozlišení znaků, individuálně volený tisk na elektronických pomůckách	3
Vyšetření centrálních poruch zraku dětí i dospělých (zraková analýza, zraková syntéza), 3D – 2D	3
Vyšetření centrálních poruch zraku dětí i dospělých: přiřazení geometrických tvarů do reliéfu a na plochu, přiřazení písmen do podložky se shodným výřezem, na plochu se shodnou konturou	3
Vyšetření centrálních poruch zraku dětí i dospělých pomocí testů In Sight nebo Sady na diagnostiku a rehabilitaci Nat. Baraga nebo alternativním materiálem vzhledem k obtížím pacienta s vícečetným postižením.	3
RHB u pacientů s centrálním skotomem při VPMD s využitím excentrické fixace: čtení na kamerové TV lupě	3
RHB u pacientů s velkými výpadky v zorném poli nebo s hemianopsií po úrazech nebo s neurologickými diagnózami: sledování znaků v řádku (tracing, tracking)	3
RHB u pacientů u pacientů po úrazu nebo CMP: rozlišení figury a pozadí	3

4 Hodnocení výsledků vzdělávání v průběhu specializačního vzdělávání

a) Průběžné hodnocení školitelem: akreditované zařízení přidělí každému účastníkovi specializačního vzdělávání školitele v souladu s § 59, zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských povoláních, který je zaměstnancem akreditovaného zařízení.

Školitel průběžně prověřuje teoretické znalosti a praktické dovednosti účastníka vzdělávání a vypracovává studijní plán a plán plnění praktických výkonů, které má účastník vzdělávání v průběhu přípravy absolvovat.

b) Předpoklad pro přihlášení k atestační zkoušce:

- splnění všech podmínek specializačního vzdělávání, stanovených vzdělávacím programem
- vypracování závěrečné práce (zpracování kazuistiky – případové studie pacienta – u kterého byla provedena diagnostika a RHB centrálních poruch zraku nebo výrazných výpadků zorného pole s akcentem na mezioborovou spolupráci. Rozsah práce je minimálně 10 normostran textu).

c) Atestační zkouška: probíhá dle § 6 - § 7 vyhlášky č. 189/2009 Sb., o atestační zkoušce, zkoušce k vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, závěrečné zkoušce a kreditovaných kvalifikačních kurzů a aprobační zkoušce a o postupu při ověření znalosti českého jazyka (vyhláška o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních), v platném znění a v souladu s ustanovením § 60 odst. 3, zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských povoláních.

Zdravotnickým pracovníkům, kteří úspěšně vykonali atestační zkoušku Ministerstvo zdravotnictví vydá diplom o specializaci v oboru Klinická zraková terapie.

Atestační zkoušku v oboru Klinická zraková terapie lze vykonat nejpozději do 5 let od splnění všech požadavků daných vzdělávacím programem, podle kterého se uskutečnilo vzdělávání uchazeče. Pokud uchazeč u atestační zkoušky neprospěl, může atestační zkoušku vykonat nejdříve za 6 měsíců ode dne neúspěšně vykonané zkoušky. Atestační zkoušku lze v příslušném oboru opakovat nejvýše dvakrát.

5 Profil absolventa

Absolvent specializačního vzdělávání v oboru **Klinická zraková terapie** získá specializovanou způsobilost k výkonu povolání klinického zrakového terapeuta a bude připraven provádět, zajišťovat a koordinovat základní a specializovanou péči v oboru Klinická zraková terapie. Je oprávněn na základně vlastního posouzení a rozhodnutí, v souladu s platnými právními předpisy, zabezpečovat odbornou péči v oboru klinická zraková terapie v rozsahu své specializované způsobilosti stanovené činnostmi, ke kterým je připraven na základě tohoto vzdělávacího programu.

5.1 Charakteristika činností, ke kterým získal absolvent specializačního vzdělávání způsobilost:

Klinický zrakový terapeut

vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 vyhlášky č. 55/2011 Sb. o činnostech, dále může podle

§ 125 téže vyhlášky bez odborného dohledu vykonávat činnosti podle §24, a to:

- a) provádět oftalmopedickou prevenci a poradenství s cílem dosažení kvalitního vývoje zraku,
- b) instruovat zdravotnické pracovníky v oblasti vyšetřovacích postupů a možností rozvoje a rehabilitace zrakových funkcí při poškození centrálního nervového systému,
- c) seznamovat pacienta a jím určené osoby s jednotlivými postupy zrakové rehabilitace a provádět jejich zácvk v těchto postupech,
- d) individuálně volit pomůcky k rehabilitaci pacienta,
- e) navrhopvat a doporučovat úpravy prostředí pacienta podporující rozvoj a rehabilitaci zrakových funkcí, prostorovou orientaci a samostatný pohyb.

dále Klinický zrakový terapeut na základě indikace lékaře zejména může

- a) provádět oftalmopedickou diagnostiku a diferenciální diagnostiku pro další léčebnou péči u kojenců, dětí v preverbálním období, u osob s problémy v komunikaci, osob nekomunikujících

a osob obtížně vyšetřitelných z důvodu vícečetného postižení, degenerativního onemocnění, mentální retardace nebo poruchy centrálního nervového systému,

b) provádět rehabilitaci a stimulaci zrakových funkcí u pacientů uvedených v písmenu a),

c) stanovit v rozsahu, který určí lékař, vhodné diagnostické a léčebné metody u dětí a dospělých s poruchami a vadami zraku.

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

Vzdělávací instituce, poskytovatelé zdravotních služeb a pracoviště zajišťující výuku účastníků specializačního vzdělávání musí být akreditovány dle ustanovení § 45 zákona č. 96/2004 Sb.

Tato zařízení musí účastníkovi zajistit absolvování specializačního vzdělávání dle tohoto vzdělávacího programu.

6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

Personální zabezpečení	<p>Garantem vzdělávání může být:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lékař se specializovanou způsobilostí v oboru oftalmologie a praxí v oboru nejméně 5 let nebo • zrakový terapeut se specializovanou způsobilostí uznanou Ministerstvem zdravotnictví a praxí v oboru nejméně 10 let (specializace K3). <p>Školitelem se rozumí zaměstnanec akreditovaného zařízení ve smyslu zákona č. 96/2004 Sb.</p> <p>Školitelem teoretické části může být zdravotnický pracovník, který získal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru oftalmologie, s profesními zkušenostmi v oboru nejméně 5 let, • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí, která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu, • odbornou způsobilost k výkonu povolání zrakového terapeuta s profesními zkušenostmi zrakového terapeuta v délce nejméně 10 let, • odbornou způsobilost k výkonu povolání zrakového terapeuta se specializovanou způsobilostí uznanou Ministerstvem zdravotnictví, s profesními zkušenostmi zrakového terapeuta v délce nejméně 10 let (specializace K3), • odbornou způsobilost k výkonu povolání ortoptista s profesními zkušenostmi ortoptisty v délce nejméně 10 let, • odbornou způsobilost k výkonu povolání psychologa nebo klinického
-----------------------------------	--

	<p>psychologa podle zákona č. 96/2004 Sb., která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu.</p> <p>Školitelem praktické části může být zdravotnický pracovník, který získal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru oftalmologie, s profesními zkušenostmi v oboru nejméně 5 let, • odbornou způsobilost k výkonu povolání zrakového terapeuta se specializovanou způsobilostí uznanou Ministerstvem zdravotnictví, s profesními zkušenostmi klinického zrakového terapeuta v délce nejméně 10 let (specializace K3), • odbornou způsobilost k výkonu povolání zrakového terapeuta s profesními zkušenostmi zrakového terapeuta v délce nejméně 10 let. <p>Další požadavky na personální zabezpečení teoretického vzdělávání a odborné praxe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pedagogické schopnosti školitele, • doklady o odborné, specializované event. pedagogické způsobilosti, • pracovní úvazek školitele min 0,2 s fyzickou přítomností na pracovišti.
<p>Věcné a technické vybavení</p>	<p>Pro teoretickou část vzdělávacího programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • standardně vybavená učebna s PC a diaprojektorem a s možností přístupu k internetu, • přístup k odborné literatuře, včetně el. Databází (zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení), možnosti podpory teoretické výuky pomocí e-learningu. <p>Pro praktickou část vzdělávacího programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybavení pracoviště dle vyhlášky č. 92 /2012 Sb., o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče, v platném znění.
<p>Organizační a provozní požadavky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pro uskutečňování odborné praxe je podmínkou poskytování zdravotních služeb – ambulantní péče dle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, v platném znění. • Odborná praxe v akreditovaném zařízení může být rozložena mezi dvě nebo více akreditovaných pracovišť tak, aby bylo možné praktické výkony dostatečně zvládnout. • Akreditované zařízení na realizaci vzdělávacího programu musí splňovat povinnosti akreditovaných zařízení podle § 50 zákona č. 96/2004 Sb.
<p>Bezpečnost a ochrana zdraví</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Součástí teoretické i praktické výuky je problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce a požární ochrany včetně ochrany před ionizujícím zářením. • Výuka k bezpečné a zdraví neohrožující práci vychází z požadavků

	<p>platných právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.</p> <ul style="list-style-type: none"> Požadavky jsou doplněny informacemi o rizicích možných ohrožení v souvislosti s vykonáváním praktické výuky, včetně informací vztahujících se k opatřením na ochranu před působením zdrojů rizik.
--	---

7 Seznam doporučené literatury

Doporučená literatura
ANTON, M. <i>Refrakční vady a jejich vyšetřovací metody</i> . Brno: NCO NZO, 2004. ISBN 80-7013-402-X.
AUTRATA, R a J. VANČUROVÁ. <i>Nauka o zraku</i> . Brno: IDV PZ, 2002. ISBN 80-7013-362-7.
BROWN, B. <i>The Low Vision Handbook for Eyecare Professionals</i> . Thorofare: Slack, 2007. ISBN 978-15-564-2795-4.
BYDŽOVSKÝ, J. <i>První pomoc</i> . Praha: Grada, 2009. ISBN 80-247-0680-6.
GERINEC, A. <i>Detská oftalmologie</i> . Martin:Osveta, 2005. ISBN 80-8063-181-6.
HÄTSCHER-ROSENBAUER, W. <i>Cviky pro oči: praktická příručka k prevenci a léčení očních vad</i> . Praha:Ikar, 2000. ISBN 80-7202-772-7.
HONZÁK, R. <i>Psycho-somatická prvouka</i> . Praha: Vyšehrad, 2017. ISBN 978-80-7429-9124.
HORNOVÁ, J. <i>Oční propedeutika</i> . Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4087-4.
HROMÁDKOVÁ, L. <i>Šilhání</i> . Brno: NCO NZO, 2011. ISBN 978-80-7013-530-3.
JACKSON, A. J. a J. S. WOLFFSOHN. <i>Low Vision Manual</i> . Edinburgh: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2007. ISBN 978-0-7506-1815-1.
JANKOVÁ, J a D. MORAVCOVÁ. <i>Asistent pedagoga a dítěte se zrakovým postižením</i> . Praha: Pasparta, 2017. ISBN 978-80-88163-61-9.
KVAPILÍKOVÁ, K. <i>Anatomie a embryologie oka: učební texty pro oční optiky a oční techniky, optometristy a oftalmology</i> . Brno: IDV PZ, 2000. ISBN 80-7013-313-9.
KUCHYNKA, P. <i>Oční lékařství</i> . Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-50-79-8.
MACH, J. <i>Medicína a právo</i> . Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-810-X.
MALINA, A. <i>Úvod do veřejného zdravotnictví pro nelékaře</i> . Praha: IPVZ, 2013. ISBN 978-80-87023-29-7.

MORAVCOVÁ, D. <i>Zraková terapie slabozrakých a pacientů s nízkým vizem</i> . Praha: Triton, 2004. ISBN 80-7254-476-4.
MORAVCOVÁ, D. <i>Zraková terapie slabozrakých: jak efektivně využít slabý zrak</i> . Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-949-8.
MORAVCOVÁ, D. a E. MATOUŠKOVÁ. <i>Rozvoj dovedností zrakového vnímání se speciálními optickými pomůckami a kamerovou televizní lupou: metodická příručka s náměty pro rozvoj dovedností: (pro učitele, vychovatele, žáky se zrakovým postižením a jejich rodiče)</i> . Praha: AZT, 2011. ISBN 978-80-254-9877-4.
MUMENTHALER, M., C. BASSETTI a CH. DAETWYLER. <i>Neurologická diferenciální diagnostika</i> . Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2298-6.
OTRADOVEC, J. <i>Klinická neurooftalmologie</i> . Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0280-0.
SYNEK, S. a Š. SKORKOVSKÁ. <i>Fyziologie oka a vidění</i> . Praha: Grada, 2004. ISBN 80-257-0786-1.
ŠIKL, R. <i>Zrakové vnímání</i> . Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3029-5.
ŠKODOVÁ, E., I. JEDLIČKA a kol. <i>Klinická logopedie</i> . Praha: Portál 2008. ISBN 80-7178-546-6.
VÁGNEROVÁ, M. <i>Vývojová psychologie, dětství, dospělost, stáří</i> . Praha: Portál, 2000. ISBN 80 - 7178-308-0.
VÁGNEROVÁ, M. <i>Psychopatologie pro pomáhající profese</i> . Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.
VÁCHA, M, R., KÖNIGOVÁ a M, MAUER. <i>Základy moderní lékařské etiky</i> . Praha: Portál, 2002. ISBN 978-80-7367-0.
WEISS, P. a kol. <i>Etické otázky v psychologii</i> . Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-845-6.
ZELINKOVÁ, O. <i>Poruchy učení</i> . Zcela přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

Další literatura
POLICAR Radek: Zdravotnická dokumentace, Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2358-7
Česká a Slovenská oftalmologie. ISSN 1211-9059.
Elektronická zdravotnická dokumentace. Dostupné z: www.infomed.cz
Solen Medical Education. <i>Oftalmologie pro praxi 2019</i> , dostupné na: https://www.solen-preview.cz/oftalmologie-2019 , <i>Oftalmologie pro praxi 2020</i> , dostupné na: https://www.solen-preview.cz/oftalmologie-2020
Archiv časopisu Česká oční optika, dostupné na https://www.4oci.cz/archiv_4o23-2021
Zákony, vyhlášky, předpisy
Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)
Vyhláška č. 98/2012 Sb. Vyhláška o zdravotnické dokumentaci, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků v platném znění
Vyhláška č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb v platném znění
Vyhláška č. 189/2009 Sb. Vyhláška o atestační zkoušce, zkoušce k vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, závěrečné zkoušce akreditovaných kvalifikačních kurzů a aprobační zkoušce a o postupu při ověření znalosti českého jazyka (vyhláška o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 359/2009 Sb. o posuzování invalidity v platném znění
Zákon č. 329/2011 o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících předpisů

8 Seznam zkratk

CVI – Cerebral Visual Impairment (centrální poruchy zraku)

CNS – centrální nervový systém

CMP – cévní mozková příhoda

DMO – dětská mozková obrna (v zahraniční literatuře pod názvem cerebral palsy)

VEP – zrkové evokované potenciály

CT – computerová tomografie

MR – magnetická resonance

EEG – elektro encefalogram

OCT – optická koherentní tomografie

NOT – nitrooční tlak

PVL – periventrikulární leukomalácie

MDVI – multi disabled visual impairment (vícečetné postižení včetně poruchy zraku)

RS – roztroušená skleroza

VPMD – věkem podmíněná makulár degenerace (v angličtině ARMD)

SPC – speciálně pedagogické centrum

RHB – rehabilitace

SI – Senzorická integrace

ZP – zorné pole